

ביקורת הפונקציונליזם והשדה המורחב
Critique of Functionalism and The Expanded Field

סמסטר ב' תש"פ

4 ש"ס

סוג המסגרת: סמינר (פרו"ס)

שם המרצה: ד"ר יואב שיבר

טלפון:

דואר אלקטרוני: yoavshib@post.tau.ac.il

חדר:

בניין:

יום:

שעות קבלה:

לפי תאום טלפוני מראש

תאור הקורס

דמותה של התנועה המודרנית הייתה זירה למאבק בשיח האדריכלי, הרבה לאחר ששכחה עוצמתה. אדריכלות המודרניזם ההרואי מוסיפה לשמש גם כיום, אבן בוחן לרעיונות חדשים ואתר הוכחה מרכזי של תפיסות מנוגדות. במיוחד משמשת אמצעי לאישוש תפיסות אוטונומיות ולחלופין, מנוף לקידום מודלים חדשים של פונקציונליזם, כאלו הנסמכים על שדות אחרים של ידע ותוך כך, מרחיבים את השדה האדריכלי.

בחלקו הראשון של הקורס נתחקה אחר פרשנותו של המושג מבעד לכמה צמתיים בשיח האדריכלי לאחר מלחה"ע השנייה. מושג הפונקציונליזם, שעמד במרכז האידיאולוגיה של התנועה המודרנית, היווה גם מטרה עיקרית לחיצי הביקורת נגדה. האם הפונקציונליזם היה פונקציונאלי? שאל צ'רלס גינקס. נדון בהמצאת הסגנון הבינלאומי אשר לוותה בהמרה סימבולית של הפונקציונליזם ב"אסתטיקת המכונה", נחזור לביקורתו של ריינר בנהם על אדריכלות עידן המכונה הראשון ורעיון הפונקציונליזם הביולוגי, כמו גם לפרשנות הסמיוטית של מושג הפונקציונליזם. עוד נידרש לקריאתו הפורמליסטית של פיטר אייזנמן את יצירות המופת של התנועה המודרנית ופועלו האדריכלי המוקדם, בבחינת הצבת אלטרנטיבה ביקורתית לפונקציונליזם

מכאן, בחלקו השני של הקורס, נבקש להרחיב את המבט אל עבר סוגיות עקרוניות, כגון, פונקציונליזם והקשר החברתי, אדריכלות ותרבות הצריכה ופונקציונליזם כציטוט פוסט מודרני. נעסוק בזיקה בין אסתטיקה לפונקציה ונשאל לגבי הפונקציה של האמנות, כמו גם, היחס בין אדריכלות לאמנות, בפרט, ייצוגים של אדריכלות, פיסול פרוטו אדריכלי והמיצב האדריכלי. עוד נדון בקשר בין תפיסת פונקציונליזם גמישה לאימוץ רעיונות חוץ-דיסציפלינאריים, במיוחד מן המדע. בחלק זה ישמשו אותנו, כהנעה לדיון ולרפרטים, טקסטים מאת פיטר אייזנמן, ז'אן פרנסואה ליוטאר, פרדריק גיימסון, רוזלינד קראוס ואנתוני וידלר.

בחלק השלישי, יציגו הסטודנטים בפני הכיתה את הנושא עליו מתעתדים לכתוב את עבודת הפרו"ס. שאלת המחקר תיסוב סביב אחד מנושאי החתך המוגדרים בהנחיות לכתובת המטלה המסכמת (ראו להלן בקובץ נפרד). ההרצאה (רפרט) וכתובת העבודה יציגו ניתוח ודיון ביקורתי של מקרי מבחן, בהסתמך על ניתוח המאמרים והדיון בשני החלקים הראשונים של הסמינר, כמו גם על טקסטים אקדמיים רלבנטיים נוספים.

הקורס יתנהל במתכונת סדנא עיונית במסגרתה, יתנסו הסטודנטים בקריאה פעילה, כתיבה נאותה ודיון מושכל באורח מונחה. יינתן דגש על הקניית כלים בסיסיים באוריינות וכשירות אקדמית, מבעד לדיון בטקסטים בצורות כתיבה נבדלות ומערכי המשגה מדיסציפלינות שונות, כמו גם דיון עקרוני בסוגיות מתודולוגיות.

The figure of the Modern Movement has continued to be a struggle arena for the architectural discourse; long after its power had faded away. The heroic modernism, is still serving as a case study for investigating new notions and a central site for proving contradictory conceptions. Modernism is especially used as a means of confirming autonomic conceptions; and alternatively, it is a trigger for promoting new models of functionalism, which are inspired by other fields of knowledge. Through this process, architectural field is being expanded.

At the first part of the course we will investigate the interpretation of Functionalism through few intersections in the post-war discourse. The concept of functionalism, which stood at the heart of Modern Movement's ideology, was used also as a major target for criticism. Following Charles Jencks's question, whether Functionalism was really functional, we will discuss the invention of 'International Style' which was accompanied by a symbolic conversion of functionalism to the Machine Aesthetics, we shall re-consider Ryner Banham's critique of the First Machine Age architecture and his notion of non-determinist biological functionalism. Then, we will try to understand 'functionalism' in a semiotic context. Peter Eisenman's formalist reading of modern masterpieces, as well as his early architectural activity, will be considered as posing a critical alternative to functionalism.

During the second part of the course we will try to expand our perspective, by dealing with few fundamental issues, such as the social context of functionalism, architecture and consuming culture and the postmodern quotation. We will deal with the relation of aesthetics to function, as well as thinking of the function of art. We will also discuss the intersections of art with architecture, with emphasis on, representation of architecture, proto-architectural sculpture and semi-architectural installation. We will further discuss the relation between a flexible functionalism conception and adopting extra-disciplinary ideas, from science in particular. In discussing these issues, we will read a few texts by Jameson, Krauss and Vidler, among others.

Towards the third ending of the course, the students will be required to formulate a research question that will be based on one of the topics that are defined in the added document. The research will present a critical discussion of a case study, based on the course material and other relevant texts. The research will be presented in the class and will be submitted as in a research paper.

The Course will be held as a theoretical studio in which the students will gain experience in active reading, proper writing and a comprehensive guided discussion. This will be achieved by placing an emphasis upon providing some basic tools for gaining an academic competence, including discussing different forms of writing and investigating conceptualization sets taken from a variety of disciplines, as well as, discussing some methodological issues.

דרישות הקורס

1. נוכחות מלאה והשתתפות פעילה
2. קריאת הטקסטים הרלבנטיים לפני כל שיעור, בהתאם לסדר המפורט בטבלת הפעילות (המצורפת בקובץ נפרד) המאמרים סרוקים באתר הקורס ומופיעים בביבליוגרפיה
3. הגשת תרגילי כתיבה קצרים אודותם.
4. הצגת פרויקטים נבחרים בכיתה, בעקבות המאמרים, בהתאם לטבלה המציינת או בהתייעצות עמי
5. כתיבת הצעה לעבודה, בהתאם לנושאי חתך והנחיות המפורטים בקובץ 'מטלה מסכמת' המציינת (לאחר אישור הנושא והנחייה בפגישות אישיות)
6. הרצאה (רפרט) על הנושא הנבחר- תנאי להגשת המטלה המסכמת וקבלת ציון בקורס
7. עבודת פרו"ס בהיקף של עד 15 עמודים (תוגש במהלך חופשת הקיץ, במועד שייקבע על ידי מוסדות הפקולטה לאמנויות, בהתאם להנחיות המפורטות בקובץ 'מטלה מסכמת')

הערות:

הצגת רפרט תתאפשר לאחר הנחיה בפגישה אישית ואישור ההצעה לעבודה. משך הרפרט יהיה כ-20-10 דקות וילווה בדיון הגשת הצעה לעבודה והרפרט מהווים תנאי להגשת המטלה המסכמת

מרכיבי הציון הסופי

100% עבודת פרו"ס

נושאי הקורס (נתון לשינויים)

חובות הקריאה משיעור לשיעור והצגת הפרויקטים מפורטים בטבלה המציינת

1. מיתוס הפונקציונליזם: המצאת הסגנון הבינלאומי, הערכה מחודשת לתנועה המודרנית (שני שיעורים)
2. פונקציונליזם לא דטרמיניסטי: ריינר בנהם והרחבת השדה
3. פונקציונליזם סמיוטי: ז'אן מוקאז'ובסקי, אומברטו אקו
4. ביקורת הפונקציונליזם: פיטר אייזנמן והפורמליזם הסינטקטי
5. פוסט פונקציונליזם: המרי הפוסט מודרני בפונקציונליזם ושימורו כציטוט (Aufhebung): אייזנמן, ליוטאר, פורטוגזי
6. פונקציונליזם קפיטליסטי: כמה עולה לילה במלון בונאוונטורה?
7. לא נוף, לא אדריכלות: רוזלינד קראוס ורעיון השדה המורחב
8. פונקציונליזם פוסט-דיסציפלינארי: הרחבת השדה בעידן הדיגיטאלי

רשימת ספרות: קריאת חובה (נתון לשינויים)

- Anderson, S. (1987) The fiction of function, *Assamblage 2* (Feb.1987):21
- Arenheim, R. (1964) From function to expression. *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*, Vol. 23, No. 1, In Honor of Thomas Munro (Autumn, 1964), pp. 29-41
- Colquhoun, A. (1962) The modern movement in architecture. *The British Journal of Aesthetics*, BR Soc Aesthetics
- Eco, U (1980) Function and the sign: The semantics of architecture [in Leach (ed), 1997]
- Eisenman, P. (1971) From object to relationship II: Casa Giuliani Frigerio: Giuseppe Terragni Casa Del Fascio. *Perspecta*, Vol. 13/14 (1971), pp. 37-65
- Eisenman, P. (1976) Post- Functionalism. *Oppositions 6*, Fall 1976 [reprinted in:] Hays, K.M. (Ed.), 2000
- Giedion, S. (1941) Le Corbusier and the means of architectonic expression (in:) Giedion, S. (1941) *Space Time and Architecture: The growth of a new tradition*. Cambridge, Mass: Hayward University Press (p. 518-530)
- Hitchcock, H. R. & Johnson, P. (1932) *The International Style Since 1922*. New York: W. W. Norton & Company
- Jencks, C. (2003) The new paradigm in architecture – Theory. *Architectural Review*, Feb, 2003
- Krauss, R. (1979) Sculpture in the expanded field. [in:] Foster, H. (1983) *The anti aesthetics: essays on post-modern culture*. Port Townsend: Wash: Bay Press
- Vidler, A. (2004) Architecture's expanded field: Finding inspiration in jellyfish and geopolitics, architects today are working within radically new frames of reference. *ArtForum*, April 2004
- בנהם, ר' (1960). ארכיטקטורה בעידן המכונה הראשון : הלכה ועיצוב. תל-אביב : דביר, תשל"ח [1978] (מבחר)
- גיימסון, פ' (2002) [1991] פוסטמודרניזם או ההיגיון התרבותי של הקפיטליזם המאוחר. ת"א : הוצ' רסלינג
- ליוטאר, ז' פ' (1985) [2007] הערה על המובנים של "פוסט –". הסברים על הפוסטמודרני, תכתובת-1982-1985. הוצ' רסלינג

רשימת ספרות: קריאת רשות (מומלץ)

- Adorno, T. W. (1965) Functionalism today. *Opposition*, summer 1971
- Banham, R. (1955) [b] Machine aesthetic. *Architectural Review*, Nov. 1955
- Banham, R. (1960) [c] The science side: Weapons systems, computers, human sciences. *Architectural Review* 127, No. 757 (March 1960)
- Banham, R. (1963) The Dymaxicrat [in:] Banham, M., Barker, P., Lyall, S., & Price, C. (Eds.), (1996)
- Banham, M., Barker, P., Lyall, S., & Price, C. (Eds.) (1996) *A critic writes: Essays by Ryner Banham*. London: University of California Press
- Banham, R., & Jencks, C.A. & Sparke, P. (Eds.) (1981) *Design By Choice*. London: Academy Editions
- Barthes, R. (1967) *Semiology and the urban* [in] Leach, N., (Ed.), 1997
- Brayer, M. A. (2003) On the surface of the earth, in search of the chorographic body [in]: Brayer, M. A. & Simonot, B., (Eds.), 2003
- Behne, 1926, *The Modern Functional Building*, Getty Research Institute for the History of Art and the Humanities 1996
- Braham, W.W., Hale, J. & Sadar, J.S., (Eds.) (2007) *Rethinking technology: A reader in architectural theory*. London and New York: Routledge,
- Broadbent, G. & Bunt, R. & Jencks, C. (Eds.) (1980) *Sign, symbols and architecture*. London: John Willey & Sons.
- Buchloh, H. D. B. (2003). *Neo-avantgarde and culture industry: Essays on European and American art from 1955 to 1975*. Cambridge, Mass: The MIT Press
- Eisenman, P. (1970) Notes on conceptual architecture: Towards a definition. *Design Quarterly*, No. 78/79, Conceptual Architecture (1970), pp. 1-5
- Davis, D. (1973) *Art and the future: A history / prophecy of the collaboration between science, technology and art*. New York, Washington: Prager Publishers
- Eisenman, P. (1973) Cardboard architecture. *Casabella* 374 (1973): 24.

- Eisenman, P. (1979) Aspects of modernism: 'Maison Dom-ino' and the self-referential sign. *Oppositions 15-16* (Winter-Spring 1979): 127. 4.
- Gandelsonas, M. (1979) From structure to subject: The formation of an architectural language. *Oppositions No. 17*, Summer 1979
- Goldhagen, S. W. & Legault, R. (Eds.) (2000) *Anxious modernism: Experimentation in postwar architectural culture*. Cambridge: The MIT Press
- Grupius, W. *The New Architecture and the Bauhaus* (1935) p. 19-30
- Habermas, J. (1981) Modernity versus postmodernity. *New German Critique No. 22* (Winter 1981)
- Heynen, H. (1999) [a] *Architecture and modernity*. Cambridge: The MIT Press
- Jencks, C. (1974) The architectural sign [in] Broadbent, G. & Bunt, R. & Jencks, C., 1980
- Jencks, C. (1991) *The language of the post-modern architecture*. Academy Editions
- Krauss, R. (1977) [a] Death of a hermeneutic phantom: materialization of the sign in the work of Peter Eisenman. [in] Eisenman, P., Krauss, R., & Tafuri, M., 1987
- Leach, N. (Ed.) (1997) *Rethinking architecture: A reader in cultural theory*. London: Routledge
- Mukarovsky, J. (1934) Art as semantic fact [in:] Burbank, J. (Ed.) (1978) *Structure, sign and function, selected essays by Jan Mukarovsky* (Yale Russian and East European studies) New Haven and London: Yale University Press
- Mukarovsky, J. (1937-8) On the problem of function in architecture [in:] Burbank, J. (Ed.) (1978)
- Mumford, L. (1951) Function and expression in architecture (in), *Architectural Record 110* (Nov.1951).
- Picon, A. (2010) *Digital culture in architecture*. Basel: Birkhäuser Architecture
- Portoghesi, P. (1980) *After modern architecture*, New York: Rizzoli
- Sullivan, Louis H. (1896) The tall office building artistically considered. *Lippincott's Monthly Magazine* Vol. LVII
- Tournikiotis, P. (1999) *The historiography of modern architecture*. Cambridge, Mass.: MIT Press
- Vidler, A. (2008) *Histories of immediate present: Inventing architectural modernism*. Cambridge, Mass: The MIT Press

Wilson, C. St. J. (1995) *The other tradition of modern architecture: The uncompleted project*. London: Academy Editions

Zevi, B. (1978) *The modern language of architecture*. University of Washington Press

בארט, ר' המיתוס היום [בתוך]: בארט, ר' (1998) [1957] *מיתולוגיות*. ת"א : בבל, 1998

לה קורבוזיה, (זיאנרה, שארל, א') (1923). *לקראת ארכיטקטורה*. תל-אביב : בבל, תשנ"ח, [1998]

מקלוהן, מי (2003) [1964] *להבין את המדיה : שלוחות האדם*. תל אביב : בבל

פרו"ס: ביקורת הפונקציונליזם והשדה המורחב*

מטלה	פרוייקט	מאמר	נושא	שבוע
קריאה	<p><i>Weißenhofsiedlung Seidlung</i>, Stuttgart, 1927</p> <p>Le Corbusier / <i>Villa Stein-de-Monzie, "Les Terrasses"</i>, Garches 1926-28</p>	<p>Hitchcock, H. R. & Jonson, P. (1932) <i>The International Style Since 1922</i></p> <p>Giedion, S. (1941) <i>Le Corbusier and the means of architectonic expression</i></p>	הצגת הקורס מבוא: מיתוס הפונקציונליזם	1
קריאה	<p>J. Duiker, A.M. Bijvoet / <i>Open air school</i>, Cliostraat, Amsterdam, 1927-1928</p> <p>Mies van der Rohe</p>	<p>Arenheim, R. (1964) <i>From function to expression</i></p> <p>Anderson, S. (1987) <i>The fiction of function</i></p>	הצגת הקורס מבוא: מיתוס הפונקציונליזם	2
קריאה	<p>Buckminster Fuller / <i>The Dymaxion House</i> 1927</p> <p>Cedric Price / <i>Fun Palace</i> 1964</p> <p>Archigram, Peter Cook / <i>Plug-In City</i> 1962-4</p>	<p>Banham, R. (1960) <i>Conclusion: Functionalism and Technology</i></p> <p>Colquhoun, A. (1962) <i>The modern movement in architecture</i></p>	ריינר בנהם והרחבת השדה	3
קריאה	<p>Michael Graves / <i>Portland Building</i>, Portland, Oregon, 1980</p> <p><i>Hallfield Primary School</i>, Bishop's Bridge Road, Paddington, London, 1955</p> <p>Zvi Hecker / <i>The Heinz Galinski School</i>, Berlin 1995</p>	Eco, U (1980) <i>Function and the sign</i>	פונקציונליזם סמיוטי	4
קריאה	<p>Giuseppe Terragni / <i>Casa Del Fascio</i>, Como, Italy 1932-6</p> <p>Peter Eisenman / <i>House VI</i>, Cornwall, Connecticut, 1972-75</p>	Eisenman, P. (1971) <i>From object to relationship II</i>	פיטר אייזמן והפורמליזם הסינטקטי	5
קריאה פגישות אישיות	<p>Richard Meier / <i>Smith House</i>, Darien, Connecticut, 1965-67</p> <p>Aldo Rossi / <i>San Cataldo Cemetery</i>, Modena, Italy, 1971</p> <p>Hans Hollein / <i>Museum für Moderne Kunst</i>, Frankfurt am</p>	<p>Eisenman, P. (1976) <i>Post-Functionalism</i></p> <p>ליוטאר, ז'י פי (1985) [2007] הערה על המובנים של "פוסט -"</p>	פוסט פונקציונליזם	6

	Main, Germany, 1991 Charles Moore / <i>Piazza d'Italia</i> , New Orleans, 1978			
קריאה פגישות אישיות	John Portman / <i>Westin Bonaventure Hotel</i> , L.A., CA, 1974 James Sterling / <i>Neue Staatsgalerie</i> , Stuttgart 1977-82 I M Pei / <i>National Gallery</i> , Washington D. C. 1968-78 I.M. Pei / <i>Louvre Pyramid</i> , Paris, 1983-89	גיימסון, פי (2002) [1991] פוסטמודרניזם או ההיגיון התרבותי של הקפיטליזם המאוחר	פונקציונליזם קפיטליסטי	7
הגשת הצעה לעבודה	Eric Owen Moss / <i>Lawson/Westen House</i> , Brentwood, California, 1993 Patkau Architects / <i>Strawberry Vale Elementary School</i> . Victoria, British Columbia, 1994	Krauss, R. (1979) <i>Sculpture in the expanded field</i>	רוזלינד קראוס ורעיון השדה המורחב	8
קריאה פגישות אישיות	Ben Van Berkel & Caroline Bos: <i>UnStudio/ Mobius House</i> , Het Gooi, the Netherlands, 1993-98 Studio Kolatan Mac Donald (KOL/ MAC) / <i>Resi-Rise</i> 1999 Toyo Ito / Sendai Mediatheque Peter Eisenman / <i>City of Culture of Galicia</i> , Santiago de Compostela, Spain 2011 Foreign Office Architects (FOA) / <i>Yokohama International Port Terminal</i> , Yokohama, Kanagawa, Japan 1995-2002	Vidler, A. (2004) <i>Architecture's expanded field</i> Jencks, C. (2003) <i>The new paradigm in architecture</i>	פונקציונליזם פוסט-דיסציפלינארי	9
רפרטים				10
רפרטים				11
רפרטים				12
רפרטים				13

• ייתכנו שינויים בבחירת המאמרים לקריאה והפרוייקטים להצגה.